

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **R. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2024 r.,

wniosku obrońcy

w przedmiocie wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek

od rozpoznania sprawy o sygn. akt IV KK 142/24

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego R. S., na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., złożył do Sądu Najwyższego wniosek o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt IV KK 142/24. Uzasadniając wniosek obrońca powołał się na proces powołania sędziego przez Prezydenta na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego podnosząc, że w procesie tym brała udział Krajowa Rada Sądownictwa w kształcie wyłonionym na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego R. S., jako niezasadny nie podlegał uwzględnieniu.

Zasadniczą okolicznością, na podstawie której wnioskodawca domaga się wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy, jest fakt jej powołania w trybie przewidzianym w ustawie z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że należy ją rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym, opartą na zobiektywizowanych przesłankach oraz analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (zob. uchwała SN z dnia 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007/5/39; wyrok SN z dnia 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400; wyrok SN z dnia 18 marca 2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543). Wątpliwość co do bezstronności sędziego powinna być więc należycie, a zatem wystarczająco „uzasadniona”. Z całą pewnością tego rodzaju argumentów wniosek obrońcy skazanego nie zawiera, a za takie nie sposób uznać twierdzenia, że powołanie wskazanych sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw automatycznie wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności.

Dodatkowo należy uwzględnić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 413), stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269), jest niezgodny z art. 179 w zw. z

art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Oznacza to, że decyzja o wyłączeniu sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie może mieć za podstawę wyłącznie okoliczności, że sędzia ten został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej i ukształtowanej na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów (zob. postanowienie SN z dnia 4 kwietnia 2024 r., II KK 366/23).

Podstawą wyłączenia sędziego jako *iudex suspectus* może być jedynie okoliczność faktyczna, która uzasadnia wątpliwość co do jego bezstronności. Przesłanki takiej nie stanowią natomiast same kwestie ustrojowe związane z powołaniem sędziego i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. postanowienie SN z dnia 7 lutego 2024 r., II KK 330/23; postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów. Zatem oparcie wniosku o wyłączenie sędziego na ocenie strony, czy jej obrońcy, co do sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, na której to wniosek Prezydent RP powołał tego sędziego, bez wskazania jakie konkretne postąpienia w procedurze nominacyjnej, powodują brak bezstronności lub niezależności tego sędziego, nie stanowi podstawy do przyjęcia, iż w sprawie zachodzą okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (zob. postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Obowiązujące prawo nie pozwala na jakąkolwiek selektywność czy dobór sędziów do orzekania w ogóle, przy wykorzystaniu kryterium, jakim miały być przepisy ustrojowe regulujące tryb powołania na urząd sędziego. W tym zakresie jest to zatem wniosek niedopuszczalny.

Nie jest również okolicznością uzasadniającą wyłączenie sędziego podniesione we wniosku okoliczności dotyczące związania Małgorzaty Bednarek z prokuraturą i władzą wykonawczą, z uwagi na powołanie jej na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej oraz odjęcia funkcji zastępcy dyrektora Biura Prezydialnego. W sposób tożsamy należy ocenić jej przynależność do założycieli

Niezależnego Stowarzyszenia [...]. Co istotne, wskazane okoliczności miały miejsce przed powołaniem Małgorzaty Bednarek na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej.

Dodatkowo trzeba zauważyć, że sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. wyrok TSUE z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54; postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648)..

Ponadto wnioskodawca nie powołał żadnych innych okoliczności, wskazujących na istnienie okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego Małgorzaty Bednarek, w tej konkretnej sprawie, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. W tych kategoriach nie mieści się z pewnością argumentacja wnioskodawcy, że już po powołaniu Małgorzata Bednarek jako sędzia SN, w dniu 26 sierpnia 2021 r. rozpoznała sprawę o uchylenie immunitetu sędziowskiego. Argumentacja wnioskodawcy ogranicza się bowiem jedynie do subiektywnych spekulacji dotyczących drogi zawodowej sędziego i w żaden sposób nie uprawdopodobnionych powiązań z władzą wykonawczą, bez podania związku pomiędzy pełnieniem określonych funkcji i czynności z określonym rozstrzygnięciem niniejszej sprawy.

Skoro zatem wniosek obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego Małgorzaty Bednarek złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. został oparty zasadniczo na okoliczności odnoszącej się do jej powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, to ze wskazanych wyżej powodów nie został uwzględniony.

Jak słusznie zauważono w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2024 r., III KK 293/23), sąd bezstronny to sąd, który nie kieruje się preferencjami ani uprzedzeniami w stosunku do żadnej ze stron. Dodać także należy, iż zasada niezawisłości sędziowskiej wymaga, by

poszczególni sędziowie byli wolni od nieuzasadnionych wpływów pochodzących zarówno z zewnątrz, jak i z wewnątrz systemu władzy sądowniczej. Wewnętrzna niezawisłość sędziowska oznacza bowiem niepodleganie także bezpośrednim naciskom i instrukcjom ze strony innych sędziów (Parlov-Tkalčić p-ko Chorwacji, § 86; Agrokompleks p-ko Ukrainie, § 137).

Zgodnie przy tym z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w prowadzonym postępowaniu obowiązuje zasada domniemania, że sąd jest wolny od osobistych uprzedzeń lub stronniczości (por. sprawa Le Compte, Van Leuven i De Meyere p-ko Belgii, § 58; Driza p-ko Albanii, § 75). Aby zatem wykazać konieczność wyłączenia sędziego od udziału w sprawie, należy podać określone okoliczności należycie uzasadniające przedstawianą obawę.

Warto zauważyć, że także TSUE w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C – 272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, że sam fakt, iż władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22).

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. stanowi jednoznacznie, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej, a więc konkretnej sprawie. Takich argumentów, przedmiotowy wniosek o wyłączenie sędziego Małgorzaty Bednarek nie zawiera. Wniosek nie zawiera również żadnych argumentów, które mogłyby być uznane jako istotne w świetle treści art. 41 § 1 k.p.k., a dotyczących zachowania się i postawy tego sędziego po objęciu urzędu. Należy w pełni podzielić pogląd zaprezentowany w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2024 r., sygn. akt III KK 293/23, iż wniosków o wyłączenie usadowionych li tylko na podnoszeniu okoliczności o charakterze ustrojowym nie wolno uwzględniać automatycznie z tego tylko powodu, iż przedmiot sprawy znajduje zastosowanie także do osób ją rozstrzygających. Bez zindywidualizowania podnoszonych okoliczności w aspekcie konkretnych faktów poddających się ocenie sądu, a więc poza sferą ustrojową, pozostają one w warstwie wyłącznie teoretycznej,

niepowiązanej odpowiednio ani z konkretną sprawą, od udziału w której wniosek o wyłączenie zostaje złożony, ani z określonym sędzią, którego wniosek ten dotyczy.

Ze wskazanych wyżej powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[PGW]

(r.g.)